

XLV. - Non omnia quae narrat Paulus de institutione Eucharistiae (I Cor. XI, 23-25) historice sunt sumenda.

XLVIII. - Iacobus in sua Epistola (vv. 14 et 15) non intendit promulgare aliquod sacramentum Christi, sed commendare pium aliquem morem, et si in hoc more forte cernit medium aliquod gratiae, id non accipit eo rigore quo acceperunt theologi, qui notionem et numerum sacramentorum statuerunt.

XLIX. - Coena christiana paulatim indolem actionis liturgicae assumente, hi, qui coenae praeesse consueverant, characterem sacerdotalem acquisiverunt.

L. - Seniores qui in christianorum coetibus invigilandi munere fungebantur, instituti sunt ab Apostolis presbyteri aut episcopi ad providendum crescentium communitati ordinationi, non proprie ad perpetuandam missionem et potestatem Apostolorum.

LI. - Matrimonium non potuit evadere sacramentum novae legis nisi serius in Ecclesia: siquidem ut matrimonium pro sacramento haberetur necesse erat ut praecederet plena doctrinae de gratia et sacramentis theologia explicatio.

LII. - Alienum fuit a mente Christi Ecclesiam constituere veluti societatem super terram per longam saeculorum seriem duraturam; quin imo in mente Christi regnum caeli una cum fine mundi iam iam adventurum erat.

LIV. - Dogmata, sacramenta, hierarchia, tum quod ad notionem tum quod ad realitatem attinent, non sunt nisi intelligentiae christianae interpretationes evolutionesque, quae exiguum germen in Evangelio latens externis incrementis auxerunt perfeceruntque.

LV. - Simon Petrus et suspicatus quidem umquam est sibi a Christo demandatum esse primum in Ecclesia.

LIX. - Christus determinatum doctrinae corpus omnibus temporibus cunctisque hominibus applicabile non docuit, sed potius inchoavit motum quemdam religiosum diversis temporibus ac locis adaptatum vel adaptandum.

LX. - Doctrina christiana in suis exordiis fuit iudaica, sed facta est per successivas evolutiones primum paulina, tum iohannica, demum hellenica et universalis.

XLVII. - Verba Domini *Accipite Spiritum Sanctum* minime referuntur ad sacramentum poenitentiae, quidquid Patribus Tridentinis asserere placuit.

LXI. - Dici potest alsque paradoxo nullum Scripturae caput, a primo Genesis ad prostremum Apocalipsis, continere doctrinam prorsus identicam illi quam super eadem re tradit Ecclesia, et idcirco nullum Scripturae caput habere eundem sensum pro critico ac pro theologo.

APPENDICE II.

Aggiungiamo qui il Decreto della *Commissione Biblica* relativo al primo Vangelo, non potuto inserire a suo luogo perchè uscito quando già era stampato il Commento sopra S. Matteo. Siamo lieti che in esso sia pienamente confermato quanto abbiamo scritto nell'introduzione e nelle note al primo Vangelo.

De autore, de tempore, compositionis et de historica veritate Evangelii secundum Matthaeum.

Propositis sequentibus dubiis Pontificia Comisio « de re Biblica » ita respondendum decrevit.

I. - Utrum, attento universali et a primis saeculis constanti Ecclesiae consensu,

quem loculenter ostendunt diserta Patrum testimonia, codicum Evangeliorum inscriptiones, sacrorum librorum versiones vel antiquissimae et catalogi a Sanctis Patribus, ab ecclesiasticis scriptoribus, a Summis Pontificibus et a Conciliis traditi, ac tandem usus liturgicus Ecclesiae orientalis et occidentalis, affirmari certo possit et debeat Matthaeum Christi Apostolum, revera Evangelii sub eius nomine vulgati esse auctorem?

Resp. : Affirmative.

II. - Utrum traditionis suffrag' satls fulciri censenda sit sententia quae tenet Matthaeum et ceteros Evangelistas praecessisse, et primum Evangelium patrio sermone a iudaeis palestinensibus tunc usitato, quibus opus illud erat directum, conscripsisse?

Resp. : Affirmative ad utramque partem.